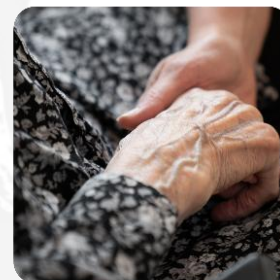

HYVINVOINTISUUNNITELMA

Pyhännän kunta 2026-2030

Hyväksytty kunnanhallituksessa:

Hyväksytty kunnanvaltuustotossa:

Sisällysluettelo

Johdanto.....	3
Pyhännän kuntastrategian 2025–2029 painopisteet	4
Hyvinvointisuunnitelman 2026–2030 läpileikkaavat tavoitteet	5
Kaikki kuntalaiset	7
Työikäiset	9
Perheet, lapset ja nuoret	10
Ikääntyneet	14
Suunnitelman käsittely työryhmissä ja toimielimissä	16
Pyhännän kunnan Mielenterveyden ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026–2030.....	17
LIITE 1. Kouluterveyskyselyn mittarit	

Johdanto

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/202, 6§ velvoittaa kuntia hyvinvointikertomusten ja suunnitelmien tekoon. Samalla hyvinvointisuunnitelma on kuntastrategian osa, joka kuvaa valtuustokausittaiset tavoitteet ja toimenpiteet. Hyvinvointisuunnitelma voi olla hyvinvointikertomuksen yhteydessä tai erillinen asiakirja, kuten tämä asiakirja on.

Hyvinvointisuunnitelmassa esitellään selkeästi:

- tavoitteet
- toimenpiteet
- menetelmät
- vastuutahot
- seurannan prosessi- ja lopputulosmittarit.

Pyhännän kunnan hyvinvointisuunnitelma 2026–2030 sisältää myös:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman
- ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman
- mielenterveyden ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelman

Asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden taustalla on Pyhännän kunnan kuntastrategia 2025–2029, Pyhännän laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 sekä TEA-viisarin kohdat, joissa Pyhännän kunnalla on parannettavaa. Suunnitelma on valmisteltu laajassa yhteistyössä kevään 2026 aikana hyvinvointikoordinaattorin johdolla. Suunnitelma käsitellään ja hyväksytään kunnanhallituksessa sekä kunnanvaltuustossa.

Pyhännän kuntastrategian 2025–2029 painopisteet

- Menestyvät yritykset
  - Pyhännällä yritykset eivät vain toimi, ne loistavat. Täällä syntyy brändejä, joista puhutaan ympäri Suomen. Olemme ylpeitä sekä pienistä että suurista yrittäjistämme ja rakennamme yhdessä vastuullista kasvua. Yhteinen viestintä tekee sen näkyväksi.
- Koti luonnon keskellä
  - Pyhännällä koti löytyy jokaiselle hyvien peruspalveluiden ääreltä. Täältä löytyy tontteja, vuokra-asuntoja, omakotitaloja ja yhteisöllisiä ratkaisuja. Arki sujuu upean luonnon keskellä ja kestävän kehityksen hengessä.
- Muuttajasta pyhäntäläiseksi
  - Pyhäntä ottaa uudet asukkaat sydämellisesti vastaan. Oma yhteisö ja ystävät löytyvät nopeasti. Yhdessä tekeminen tekee muuttajasta pyhäntäläisen.
- Aito yhteistyö
  - Pyhännällä yhteistyö ei ole sana paperilla, vaan se on tapa elää. Avoin päätöksentekokulttuuri ja yhdessä tekemisen henki näkyy arjen kohtaamisissa ja yhteistyössä.

Hyvinvointisuunnitelman 2026–2030 läpileikkaavat tavoitteet

- Kunta tukee työllisyyttä ja luo mahdollisuuksia yritystoiminnalle
- Mahdollisuus hyvään ja turvalliseen arkeen
- Luonto, liikunta ja kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä
- Yhteisöt ja yhdistykset voimavarana
- Päätöksenteko on avointa ja osallistavaa sekä yhdessä tekeminen näkyy käytännössä

Kuntastrategian painopisteet 2025–2029	Hyvinvointi-suunnitelman tavoitteet	Toimenpiteet					
		Perheet	Lapset	Nuoret	Työikäiset	Ikäihmiset	Kaikki kuntalaiset
Menestyvät yritykset	Kunta tukee työllisyyttä ja luo mahdollisuuksia yritystoiminnalle	Ilmainen varhaiskasvatus	Lasten AP-IP toiminta	Kunnan kesätyöt	Työllisyyden kuntalisä		Työllisyyden vahvistaminen Yritysten toimintaedellytysten ja kasvun turvaaminen mm. kaavoituksella ja maahankinnalla
Koti luonnon keskellä	Mahdollisuus hyvään ja turvalliseen arkeen	Vanhemmuuden tukeminen Vauvaraha Kotihoidon tuen kuntalisä (kokeiluvuosi 2026)	Kiusaamisen ehkäisy	Opiskelijan matka-avustus Jatko-opintoihin tukeminen	Terveellisiin elintapoihin, ravitsemukseen ja uneen liittyvä tiedotus	Kylätalkkari palveluseteli Kaatumisen ehkäisyn toimenpiteet Asiointiliikenne	Monipuolinen ja riittävä asuntotarjonta Kunnan aktiivinen toiminta palveluiden pysymiseksi kunnassa Mielenterveyden ja ehkäisevän päihdetyönsuunnitelma
	Luonto, liikunta ja kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä	Perheliikunnan tukeminen Ilmaiset ja edulliset loma-ajan aktiviteetit	Harrastamisen Suomen Malli Liikuntaryhmä alle kouluikäisille Kirjastopolku Liikkuva koulu	Nuorisovaltuuston suunnitelma ja toteuttama toiminta	Omatoimisen liikkumisen tukeminen Kaikukortti	Senioriliikunta	Liikkumishjelma Monipuolinen tapahtumatoiminta Kuntalaisten kirjasto- ja kulttuuripalvelut Vesistöjen kunnostaminen
Muuttajasta pyhäntäläiseksi	Yhteisöt ja yhdistykset voimavarana	Perhekeskus työryhmä Oppilaskohtaiset verkostot	Yhteisöllisyyden vahvistaminen	Avoin nuorisotila toiminta	Kunta luo tilaisuuksia kohdata muita ihmisiä	Kunta luo tilaisuuksia kohdata muita ihmisiä	Yhteistyö yhdistysten kanssa Kotoutumishjelman jalkauttaminen
Aito yhteistyö	Päätöksenteko on avointa ja osallistavaa, yhdessä tekeminen näkyvä käytännössä	Osallistaen laadittu lapsen varhaiskasvatussuunnitelma Yhteistyö perheiden kanssa lapsen asioissa	Lasten kyselytunti	Nuorisovaltuuston aito kuuleminen	Äänestysaktiivisuuden parantaminen	Vammais- ja vanhusneuvoston aito kuuleminen Laadukas kuntatiedote	Vammaispoliittinen ohjelma Kyselyt kuntalaisille Osallistava budjetointi Kunnanjohtajan kyläkerrokset

Kaikki kuntalaiset

Tavoite	Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho ja yhteistyö	Mittari
<i>Kunta tukee työllisyyttä ja luo mahdollisuuksia yritystoiminnalle</i>	Työllisyyden vahvistaminen	Kunnalla on käytössä työllistämislisä. Etätyötilat kuntoon Jukkatalon vanhaan päärakennukseen. Toimiva yhteistyö Raahen työllisyysalueen kanssa.	Hallinto Raahen työllisyysalue	Työttömät, % työvoimasta Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15–64-vuotiaista Myönnetyt työllistämislisät kpl
	Yritysten toimintaedellytysten ja kasvun turvaaminen mm. kaavoituksella ja maahankinnalla	Kunta kaavoittaa ennakoidusti yritysten kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta. Kunta hankkii maata tulevaisuuden tarpeisiin.	Tekninen toimi, Valtuusto	Kuntaan sijoittuneiden yritysten määrä kasvaa. Työpaikkaomavaraisuus pysyy samalla tasolla: 134,9 % v.2023.
<i>Mahdollisuus hyvään ja turvalliseen arkeen</i>	Monipuolinen ja riittävä asuntotarjonta	Asuntojen rakentaminen vapaiden asuntojen puuttuessa	Ukonojan-kartano	Asuntojen määrä ja täyttöaste
	Kunnan aktiivinen toiminta palveluiden pysymiseksi kunnassa	Kunnassa tehdään toimenpiteitä, jotta yrittäjillä ja Pohenteella on toimivat toimitilat.	Valtuusto, hallinto	Kuvaus tehdyistä toimenpiteistä
	Mielenterveyden ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelma	Kunnassa on mielenterveyden ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Suunnitelmassa huomioidaan myös lähi-suhdeväkivalta.	EHKÄPÄ-ryhmä	Suunnitelman toimenpiteiden toteutuminen
<i>Luonto, liikunta ja kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä</i>	Liikkumisohjelma	Kuntaan laaditaan poikkihallinnollinen liikkumisohjelma valtuustokauden aikana.	Vapaa-aikatoimi HYTE-ryhmä	Liikkumisohjelma laadittu kyllä/ei
	Monipuolinen tapahtumatoiminta	Vapaa-aikatoimi, kirjasto ja kulttuuritoimi toteuttavat ympärivuoden monipuolista tapahtumatoimintaa. Kunta myös tukee yhdistyksiä toteuttamaan tapahtumia.	Sivistystoimi, Hyvinvointikoordinaattori	Kunnan järjestämien tapahtumien määrä. Jaettujen yhdistysavustusten määrä

	Kuntalaisten kirjasto- ja kulttuuripalvelut	Kirjasto tarjoaa maksuttomia, kaikille avoimia tiloja, kulttuurielämyksiä ja monipuolisia aineistoja kaikille kuntalaisille, mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen, lukutaitoa ja yhteisöllisyyttä. Edistää aktiivista kansalaisuutta sekä yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Tarjoaa maksutonta, matalan kynnyksen digitukea arjen digipulmiin, laitteiden käyttöön sekä sähköiseen asiointiin.	Kirjasto	Tapahtumien määrä Osallistujat/tapahtuma Lainaaia/asukasluku% Lainaus/asukas Digitukitapahtumien määrä
	Vesistöjen kunnostaminen	Kunta osallistuu Siikajoen vesistöalueen kunnostustöihin yhdessä alueen muiden kuntien ja Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksen kanssa.	Vesistökuunnostusverkosto	Toteutuneiden kunnostushankkeiden määrä. Vesistöjen ekologinen tila.
<i>Yhteisöt ja yhdistykset voimavarana</i>	Yhteistyö yhdistysten kanssa.	Kuntaan laaditaan yhdistisyhteistyöasiakirja vuoden 2026 aikana (avustukset, tilat, sekä muu tuki). Yhdistysillat 2 kertaa vuodessa.	Sivistystoimi, hyvinvointikoordinaattori	Yhdistisyhteistyöasiakirja on laadittu. Yhdistysillat ovat toteutuneet.
	Kotoutumisohjelman jalkauttaminen sekä päivittäminen	Kotoutumista tukevat rakenteet: viranhaltija, ohjaus ja neuvonta sekä yhteistyö työllisyysalueen ja hyvinvointialueen kanssa. Kotoutumista tukevat hankkeet. Kunnan palvelujen kääntäminen eri kieliversioille.	Hyvinvointikoordinaattori, kaikki toimialat Pohde, Raahen työllisyysalue	Toimenpiteet toteutuneet Laaditut alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat
<i>Päätöksenteko on avointa ja osallistavaa sekä yhdessä tekeminen näkyy käytännössä</i>	Vammaispoliittinen ohjelma	Kuntaan laaditaan vammaispoliittinen ohjelma yhteistyössä vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa vuoden 2026 aikana.	Vanhus ja vammaisneuvosto, hyvinvointikoordinaattori	Vammaispoliittinen ohjelma laadittu kyllä / ei
	Kyselyt kuntalaisille	Palvelukysely kahden vuoden välein sekä lisäksi muut ajankohtaiset kyselyt.	Hallinto, sivistystoimi	Kuntalaiskyselyt ovat toteutuneet.
	Osallistava budjetointi	Kunta osoittaa tarkoitukseen rahaa ja kuntalaiset suunnittelevat ja päättävät, mitä sillä tehdään. Osallistuva budjetointi täydentää ja monipuolistaa kuntalaisten vaihtamismahdollisuuksia.	Sivistystoimi	Osallistava budjetointi on toteutunut kalenterivuositain
	Kunnanjohtajan kyläkerrokset	Kunnanjohtajan, viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden vierailut sivukylillä kerran vuodessa.	Kunnanjohtaja, valtuuston puheenjohtaja, Kyläyhdistykset.	Kunnanjohtajan kyläkerrokset toteutuneet kyllä/ei

Työikäset

Tavoite	Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho ja yhteistyö	Mittari
<i>Kunta tukee työllisyyttä ja luo mahdollisuuksia yritys-toiminnalle</i>	Työllisyyden kuntalaisä	Työllistämislisällä tuetaan työttömän työllistymistä	Hallinto Yritykset	Työttömyysprosentti Jaetut työllistämistuet
<i>Mahdollisuus hyvään ja turvalliseen arkeen</i>	Terveellisiin elintapoihin, ravitsemukseen, uneen liittyvä tiedotus	Reittiksen tiedot löytyvät kunnan nettisivuilta. Kunta edelleen viestiin Pohteen tarjoamista palveluista. Kunta järjestää vuoden aikana vaihtuvien teemoin kaikkille avoimia tilaisuuksia eri hyvinvoinnin osaluokkiin liittyen.	Hyvinvointikoordinaattori, Sivistystoimi, Pohde, Reittis-sivusto on suunniteltu tukemaan ja ohjaamaan hyvinvoinnin tiellä.	Toimenpiteet toteutuneet/ ei
<i>Luonto, liikunta ja kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä</i>	Omatoimisen liikunnan tukeminen	Retkikohteiden sekä reittien kunnossa pitäminen ja kunnostaminen Vapaa-aikatoimen välinelainaamon kehittäminen.	Vapaa-aikatoimi, tekninen toimi	Toimenpiteet toteutuneet / ei
	Kaikukortti	Kaikukortti on tiukassa taloudellisessa tilanteessa oleville henkilöille tarkoitettu kortti, jolla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja kulttuuripalveluihin ja kurssipaikkoja kansalaisopistoihin.	Hyvinvointikoordinaattori, Pohde, Seurakunta, Kaikukeskus	Voimassa olevat Kaikukortit paikkakunnalla
<i>Yhteisöt ja yhdistykset voimavarana</i>	Kunta luo tilaisuuksia kohdata muita ihmisiä	Kunta luo monipuolisia tilaisuuksia kohdata ihmisiä (sis. kunnan yleiset tapahtumat, tilaisuudet, puistot, liikuntapaikat lisäksi yhdistysten tukeminen yms.)	Sivistystoimi, hallinto, tekninen toimi	Kunnan järjestämien tapahtumien määrä. Jaettujen yhdistysavustusten määrä
<i>Päätöksenteko on avointa ja osallistavaa sekä yhdessä tekeminen näkyy käytännössä</i>	Äänestysaktiivisuuden parantaminen	Äänestykseen liittyvää tiedotusta lisätään. Kunta järjestää vaalien alla tilaisuuksia (vaalipaneelit).	Hallinto, Kirjasto	Äänestysaktiivisuus

Perheet, lapset ja nuoret

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan toimintaa koskeva lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien sisällöstä säädetään lastensuojelulain 12 §:ssä.

Kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää tiedot:

- lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta
- lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
- yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen välillä
- suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

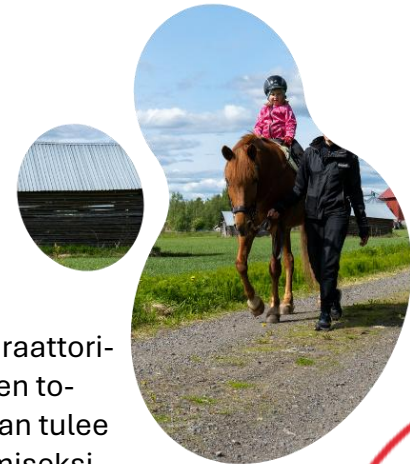
Hyvinvointialueet vastaavat 1.1.2023 alkaen opiskeluhoitopalveluiden eli koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisestä. Koulutuksen järjestäjän on kuitenkin laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman tulee sisältää opiskeluhoollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13§)

Kunnan alueella toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat tulee liittää kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

- Pyhännän koulun opiskeluhoollon suunnitelma (linkki myöhemmin)
- [Jedun opiskeluhoollon suunnitelma](#)

Lasten ja nuorten kasvuolosuhteet sekä hyvinvoinnin tila

- Ajantasainen tieto lasten ja nuorten kasvuolosuhteista 1/2026 valmistuneesta [Pyhännän laajasta hyvinvointikertomuksesta](#).

Perheet

Tavoite	Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho ja yhteistyö	Mittari
<i>Kunta tukee työllisyyttä ja luo mahdollisuuksia yritystoiminnalle</i>	Ilmainen varhaiskasvatus	Riittävät varhaiskasvatuksen paikat päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Laadukas varhaiskasvatus, pätevä ja riittävä henkilöstö.	Kunnanhallitus Sivistystoimi	Varhaiskasvatuspaikat
<i>Mahdollisuus hyvään ja turvalliseen arkeen</i>	Vanhemmuuden tukeminen	Sisältää vanhempainillat, Pohteen palveluista tiedottamisen nepsyhaasteiden huomioinen ja tietoisuuden lisääminen henkilökunnalle sekä vanhemmille. Seurakunta: Perhekerho.	Sivistystoimi HYTE-työryhmä Pohde	Kouluterveyskyselyn tulokset (LIITE 1)
	Vauvaraha	Kunta maksaa 150 euron suuruisen vauvarahan Pyhännällä asuvalle vauvan saaneelle.	Hallinto	Jaetut vauvarahat kpl
	Kotihoidon kuntalisä	Kotihoidontuen kuntalisä käytössä vuoden 2026. Kokeiluvuoden 2026 aikana arvioidaan kotihoidon kuntalisän jatkoa.	Sivistystoimi Kela	Arviointi jatkosta vuoden 2026 jälkeen
<i>Luonto, liikunta ja kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä</i>	Perheliikunnan tukeminen	Perheliikuntaan kannustavat tapahtumat, perheille jaetut liikuntasalivuorot, omatoimisen liikunnan mahdollisuudet	Sivistystoimi	Toimenpiteet toteutuneet Jaetut perhevuorot/vuosi
	Ilmaiset ja edulliset loma-ajan aktiviteetit	Kunta järjestää ilmaista loma-aktiviteettiä lapsille ja perheille koululaisten loma-aikoina	Sivistystoimi	Kunnan järjestämät loma-ajan aktiviteetit
<i>Yhteisöt ja yhdistykset voimavarana</i>	Perhekeskustyöryhmä sis. nuorten ohjaus ja palveluverkoston	Perhekeskuksen tehtävänä on mahdollistaa joustava ja asiakaslähtöinen toiminta lasten, nuorten ja perheiden palveluissa sekä tukea kuntien ja hyvinvointialueen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteita. Työryhmä seuraa lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutumista	Perhekeskustyöryhmä (kunta, Pohde, työllisyysalue, seurakunta, etsivänuorisotyö, kolmas sektori)	Kokoontuminen toteutunut 4 kertaa vuodessa.
	Oppilaskohtaiset verkostot	Oppilaskohtaisia moniammatillisia verkostoja kasataan lasten/nuorten tarpeen mukaan yhteistyössä Pohteen ja koulun kanssa. Verkostoon osallistuu lapsen ja perheen tukemiseen tarvittavat tahot.	Perusopetus	Verkostotapaamisten määrä vuodessa
<i>Päätöksenteko on avointa ja osallistavaa sekä yhdessä tekeminen näkyvä käytännössä</i>	Osallistaen tehty lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	Jokaiselle lapselle varhaiskasvatuksessa laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa, heitä osallistaen.	Varhaiskasvatus	Laaditut varhaiskasvatussuunnitelmat
	Yhteistyö perheiden kanssa lapsen asioissa	Yhteistyötä tehdään aktiivisesti perheiden kanssa lapsen asioihin liittyen: Viestintä, palaverit sekä vanhempainilta.	Perusopetus, Varhaiskasvatus	Kuvaus toiminnasta

Lapset

Tavoite	Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho ja yhteistyö	Mittari
<i>Kunta tukee työllisyyttä ja luo mahdollisuuksia yritys-toiminnalle</i>	Koululaisten AP/IP Iltapäivätoiminta	Kunta järjestää ap/ip toimintaa 1–2 luokan sekä erityisluokkien oppilaille.	Sivistystoimi	Lapsien määrä AP/IP toiminnassa.
<i>Mahdollisuus hyvään ja turvalliseen arkeen</i>	Kiusaamisen ehkäisy	Kiusaamisen ehkäisy hanke, kouluvalmentajan työskentely koululla, kiusaamiseen puuttumisen malli päivitetään. Koulutusta järjestetään henkilökunnalle	Perusopetus, varhaiskasvatus	Kouluterveyskyselyn tulokset (LIITE 1)
<i>Luonto, liikunta ja kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä</i>	Harrastamisen Suomen Malli -kerhotoiminta	Monipuoliset kerhot peruskouluikäisille lapsille ja nuorille. Mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluista ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Seurakunta: perhekerhot ja lasten ryhmät.	Sivistystoimi, hyvinvointi-koordinaattori	Harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan ja % 8. ja 9. luokan oppilaista
	Kirjastopolku	Kirjaston ja perusopetuksen yhteistyömalli lukutaidon, monilukutaidon ja lukuinnon edistämiseksi.	Kirjasto, perusopetus	Tiedonhaun ja kirjastokäytön ope- tukseen & kirjavinkkauksiin osallistuneet. Lasten/nuorten lainauksen osuus % kokonaislainauksesta.
	Liikuntaryhmä alle kouluikäisille	Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille.	Vapaa-aikatoimi	Kyllä / Ei
	Liikkuva koulu	Perusopetuksessa otetaan käyttöön pitkät liikuntavälitunnit ala- ja yläkoululle. Välitunneilla ohjattua toimintaa. Henkilökuntaa koulutetaan toiminnallisuuden lisäämiseen koulupäivän aikana.	Perusopetus	Liikuntavälitunnit toteutuneet/ei Henkilökunnan koulutukset toteutuneet/ei
<i>Yhteisöt ja yhdistykset voimavarana</i>	Yhteisöllisyyden vahvistaminen	Luokkien ryhmätyksiin panostetaan Välituntitoimintaa kehitetään.	Sivistystoimi Kouluvalmentaja	Ryhmätyökset toteutunut / ei Välituntitoiminta toteutunut/ ei
<i>Päätöksenteko on avointa ja osallistavaa sekä yhdessä tekeminen näkyy käytännössä</i>	Lasten kyselytunti	Lasten kyselytunti hallitukselle, valtuustolle, lautakunnalle ja/tai viranhaltijoille.	Hallinto	Lasten kyselytunti toteutunut / ei

Nuoret

Tavoite	Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho ja yhteistyö	Mittari
<i>Kunta tukee työllisyyttä ja luo mahdollisuuksia yritys-toiminnalle</i>	Pyhännän kunnan kesätyöt	Kunta tarjoaa Pyhäntäläisille koululaisille ja opiskelijoille kahden viikon kesätyöjaksoja.	Hallinto, vapaa-aikatoimi kaikki sektorit	Toteutuneet kesätyöjaksot
<i>Mahdollisuus hyvään ja turvalliseen arkeen</i>	Opiskelijan matka-avustus	Opiskelijan matka-avustusta voivat hakea Pyhännällä kirjoilla olevat ammatillisessa oppilaitoksessa, lukiossa, ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa opiskelevat. Avustuksen määrä on bruttona 300 €/lukuvuosi.	Henkilö- ja talousjohtaja	Jaettujen avustusten määrä
	Jatko-opintoihin tukeminen	Vierailut oppilaitoksissa, 9- luokkalaisille suunnattu jatko-opintojen ilta, jossa mukana myös vanhemmat, yhteishaussa tukeminen, yhteistyö etsivänuorisotyön kanssa. Syksyllä seuranta toiselle asteelle hakevista.	Sivistystoimi, Etsivänuorisotyö, Raahen työllisyysalue	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroin
<i>Luonto, liikunta ja kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä</i>	Nuorisovaltuuston suunnittelema ja toteuttama toiminta	Nuorisovaltuuston toiminta on suunnitelmallista. Nuorisovaltuustolle on toimintarahaa, millä he voivat suunnitella nuorille toimintaa/ tapahtuman.	Nuorisovaltuusto	Toteutunut / ei
<i>Yhteisöt ja yhdistykset voimavarana</i>	Avoin nuorisotila toiminta	Kunnassa on nuorisotilatoimintaan soveltuvat tilat sekä avointa nuorisotilatoimintaa Seurakunta: rippikoulu ja isoskoulutukset	Sivistystoimi, Vapaa-aikatoimi	Toteutunut / ei Kävijämäärien seuraaminen
<i>Päätöksenteko on avointa ja osallistavaa sekä yhdessä tekeminen näkyy käytännössä</i>	Nuorisovaltuuston aito kuuleminen	Nuorisoa koskevassa päätöksenteossa pyydetään nuorisovaltuustolta lausunto. Nuorisovaltuuston edustajat kutsuttuna sivistyslautakunnan, teknisen lautakunnan ja kunnanvaltuuston kokouksiin Seurakunta: nuorisovaltuusto	Sivistys Tekninen Valtuusto	Kuvaus toiminnasta

Ikääntyneet

Lain ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista 980/2012 mukaan kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi osana hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa. Suunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto ja se on tarkistettava valtuustokausittain.

Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmassa:

- arvioidaan ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tila
- määritellään tavoitteet ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi ja palvelujen kehittämiseksi
- määritellään toimenpiteet, joilla kunta vastaa tavoitteiden toteutumisesta
- määritellään eri toimialojen vastuut toimenpiteiden toteuttamisessa
- määritellään, miten kunta toteuttaa yhteistyötä kunnan eri toimialojen, julkisten tahojen, yritysten sekä järjestöjen ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tila

- Ajantasainen tieto ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilasta löytyy 1/2026 valmistuneesta [Pyhännän laajasta hyvinvointikertomuksesta](#).

Ikäihmiset

Tavoite	Toimenpide	Kuvaus	Vastuutaho ja yhteistyö	Mittari
<i>Mahdollisuus hyvään ja turvalliseen arkeen</i>	Kylätalkkaripalveluseteli	Kunta tukee ikäihmisten kotona asumista kylätalkkari-palvelusetelillä, mikäli se on kunnan taloustilanteessa mahdollista.	HYTE-työryhmä, hyvinvointikoordinaattori	Myönnettyt kylätalkkarisetelit ja saatu palaute. Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä & Yksin-asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä
	Kaatumisen ehkäisyn toimenpiteet	Kaatumisen ehkäisyn toimenpiteet: kuntalaisten saata-villa oleva hiekotushiekka, pari vuoden välein jaettavat liukuesteet, senioriliikunta.	Hyvinvointikoordinaattori, vapaa-aikatoimi, tekninen toimi	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori
	Asiointiliikenne	Kunnan tilaamana palveluna paikkakunnan taksit järjestävät asiointiliikennettä Tavastkengältä, Ahokylästä, Viitamäeltä ja Lamujoelta kirkonkylälle kerran viikossa.	Kunta, Taksit	Palvelun käyttömäärät
<i>Luonto, liikunta ja kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä</i>	Senioriliikunta	Omatoimisen liikunnan tukeminen, ilmaiset seniorikuntosalivuorot, ilmainen seniorijumppa kunnan eläkeläisille.	Vapaa-aikatoimi Hyvinvointikoordinaattori.	Kävijämäärä seniorijumppa
<i>Yhteisöt ja yhdistykset voimavarana</i>	Kunta luo tilaisuuksia kohdata muita ihmisiä	Kunnan järjestämät tapahtumat, Vanhus- ja vammaisneuvoston järjestämät tapahtumat. Kunta tukee yhdistysten toimintaa tiloin sekä avustuksin.	Sivistystoimi, Hyvinvointikoordinaattori, Vanhus ja vammaisneuvosto	Toimenpiteet toteutuneet
<i>Päätöksenteko on avointa ja osallistavaa sekä yhdessä tekeminen näkyvä käytännössä</i>	Vammais- ja vanhusneuvoston aito kuuleminen	Kunnassa on vanhus ja vammaisneuvosto, jolla on edellytykset toteuttaa tehtävänsä.	Kunnanhallitus Hallinto	Kuvaus vanhus- ja vammaisneuvoston toiminnasta
	Laadukas kuntatiedote	Kunnassa panostetaan tiedottamiseen myös kotiin jaettavan kuntatiedotteen kautta.	Hallinto	Kotiin jaettava kuntatiedote kuukausittain

Suunnitelman käsittely työryhmissä ja toimielimissä

Käsittely työryhmissä

- HYTE työryhmä: Kokous 17.4.2026, mukana myös vastaavat viranhaltijat.
- Vanhus- ja vammaisneuvosto: Kokous 20.4.2026
- Nuorisovaltuusto: Kokous 20.4.2026

Hyväksyntä toimielimissä

- Hyväksytty Pyhännän kunnanhallituksessa xx
- Hyväksytty Pyhännän kunnanvaltuustossa xx

Pyhännän kunnan
Mielenterveyden ja ehkäisevän päihdetyön
suunnitelma 2026–2030

Mielenterveyden edistäminen

Mielenterveyden edistäminen on laaja kokonaisuus, joka kattaa niin yhteiskunnalliset strategiat kuin yksilön arjen taidot.

Suomessa keskeisin ohjaava asiakirja on Kansallinen mielenterveysstrategia 2020–2030, jonka tavoitteena on vahvistaa mielenterveyttä kaikilla elämän osa-alueilla. Mielenterveyden edistäminen ei ole vain terveydenhuollon tehtävä, vaan se kuuluu kaikille hallinnonaloille.

Kuntien rooli: Kunnat edistävät mielen hyvinvointia tarjoamalla turvallisen asuinympäristön, harrastusmahdollisuuksia, yhteisöjä, laadukasta koulutusta ja tukemalla työllisyyttä.

Työpaikkojen rooli: Työnantajalla on lakisääteinen velvollisuus huolehtia työntekijöiden terveydestä, mikä kattaa fyysisen turvallisuuden ohella myös psyykkisen hyvinvoinnin sekä päihteiden käytön aiheuttamien riskien hallinnan.

Yksilön rooli: Hyvä mielenterveys rakentuu arjen taidoista ja voimavaroista. Keskeisiä tekijöitä ovat muun muassa:

- Elämäntavat: uni, liikunta, ravinto, vuorokausirytm.
- Resilienssi: Kyky kohdata vastoinkäymisiä, optimismi ja elämäntunne.
- Sosiaaliset suhteet: Vuorovaikutus muiden kanssa ja kuuluminen yhteisöihin.

Tutustu napsauttamalla:
Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma

Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevä päihdetyön taustalla on laki ehkäisevästä päihdetyöstä.

Ehkäisevä päihdetyö on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä. Sen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön aiheuttamia haittoja niin päihteiden käyttäjille, heidän läheisilleen sekä yhteiskunnalle.

Ehkäisevä päihdetyö kattaa alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihdyttävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisyn.

Lain mukaan kunnan tulee huolehtia ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimetä ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen. Lisäksi kunnan tulee ehkäisevän päihdetyön yhteydessä edistää asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia päihteiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi viranomaisyhteistyöllä, viranomaisille annettavilla lausunnoilla sekä kunnan omilla toimilla.

Ehkäisevän päihdetyön kohteena on koko väestö, vaikka lain mukaan erityistä huomiota tuleekin kiinnittää muun muassa sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimeen.

Suojaavat tekijät ja riskitekijät

Suojaava tekijä on yksilön, yhteisön tai yhteiskunnan piirre, joka ehkäisee tai vähentää riskiä päihteiden, tupakka- ja nikotiini tuotteiden käytön tai rahapelaamisen aloittamiseen tai ongelmien syntyyn.

- Turvallinen ja kannustava kasvu- ja elinympäristö
- Varhaiskasvatus ja perusopetus
- Helposti saatavilla oleva apu
- Työ- tai opiskeluyhteisön tuki
- Mahdollisuus harrastuksiin
- Elämäntavat: Liikunta, terveellinen ruoka, riittävä lepo.
- Hyvät tunne- ja vuorovaikutustaidot, kyky säädellä tunteita, ongelmanratkaisutaidot
- Turvalliset ja luottamukselliset sosiaaliset suhteet
- Lähiyhteisöissä vallitseva päihteisiin ja muihin riippuvuuksiin liittyvä kulttuuri, eli päihde-, tupakka- ja nikotiini- sekä rahapelihaittoja ehkäisevät ja stigmaa purkavat asenteet sekä päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapelien vaikea saatavuus (esim. tiukka ikärajakontrolli)

Riskitekijä on yksilön, hänen lähisuhteidensa, yhteisönsä tai yhteiskunnan ominaisuus, tilanne tai tapahtuma, joka tietyissä olo suhteissa tai tietyissä ryhmissä lisää jonkin tietyn häiriön tai ongelman todennäköisyyttä.

- Kasvu- ja elinympäristön monimuotoiset ongelmat, kuten väkivalta ja laiminlyönnit sekä turvattomuus ja osattomuus
- Toimeentulon tai työllistymisen ongelmat
- Talousvaikeudet
- Elämäntavat: Päihteiden käyttö, riittämätön uni.
- Heikko itsetunto, uupumus, sairastuminen
- Geneettiset tekijät: Perinnöllinen alttius
- Yksinäisyys, syrjintä, kiusaaminen, heikot ihmissuhteet.
- Lähiyhteisöissä vallitsevapäihteisiin ja muihin riippuvuutta aiheuttaviin toimintoihin myönteisesti suhtautuva kulttuuri päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapelien helppo saatavuus (esim. ikärajakontrollin heikkous)

Pyhännän kunta

- Kunnat huolehtivat ehkäisevän päihdetyön organisoinnista alueellaan ja nimeävät ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen. Pyhännän kunnassa ehkäisevän päihdetyön tehtävästä vastaava toimielin on kunnanhallitus.
- Ehkäisevää päihdetyötä käytännössä toimeenpaneva työryhmä Pyhännän kunnassa on HYTE työryhmä ja sen alainen teemaverkosto EHKÄPÄ-työryhmä. *Joka hyvinvointisuunnitelman päivittyksen yhteydessä on päätetty laajentaa MIEPÄ-työryhmäksi.
- Ehkäisevän työn näkökulmasta kunnan omat palvelut ovat tärkeässä roolissa muun muassa sivistystoimi, perusopetus, vapaa-aikatoimi, kulttuuritoimi, kirjasto yms.
- Yhteistyötä tehdään myös Raahen työllisyysalueen, viranomaisen, hankkeiden, Jokihelmen opiston sekä Kajaanin kaupungin etsivän nuorisotyön kanssa.
- Pyhännän kunnalla työnantajana on käytössä oma Pyhännän kunnan päihdeohjelma.
- Kolmas sektori: Erilaisilla yhdistyksillä ja seurakunnilla on tärkeä rooli kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä sekä ehkäisevässä työssä. Yhdistykset ja järjestöt tarjoavat asukkaille hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa, virikkeitä, tukea sekä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia

Voit ottaa yhteyttä:

- Hyvinvointikoordinaattori 040 191 2241
- Vapaa-ajanohjaaja 040 191 2238
- Etsivä nuorisotyö 044 7147 667, 044 421 4050
- Kouluvalmentaja 044 4457 658
- Raahen työllisyys alue
Työnhakija:08 439 4000

Hyvinvointialue (POHDE)

Hyvinvointialue (POHDE) tukee alueensa kuntia hyvinvoinnin edistämässä sekä ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä ja huolehtii ehkäisevän päihdetyön tehtävistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

Voit ottaa yhteyttä:

Lapset, nuoret, perheet

- Palveluohjaus numero 0444195729
- Koulukuraattori 044 4456 851

Työikäiset ja ikääntyneet

- Aikuisten mielenterveyspalvelut
Palveluohjaus numero 086693900
- Talousneuvola 0401917225
- Jos sinulla on huoli omasta päihteen käytöstäsi, rahapelaa-
misestasi tai riippuvuudestasi, soita omaan sosiaali- ja ter-
veyskeskukseen tai ota yhteyttä chatissa. Arvioimme hoidon
tarpeen ja varaamme sinulle tarvittaessa ajan päihde- ja
riippuvuuspalveluihin päihdetyöntekijän vastaanotolle.

Ikäihmiset

- Ikäihmisten Aino-neuvonta
Palvelunumero 08 669 1010

Tavoitteet: Toimenpiteet kunnassa 2026–2030

Hyvinvointialue

Yhteistyö kumppanit

<p><i>Ehkäisevä päihdetyö on suunnitelmallista ja tavoitteellista</i></p>	<p>Pyhännän kunnassa on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ehkäisevän päihdetyön johtamisesta vastaava toimielin • ehkäisevän päihdetyön toimeenpanosta vastaava monialainen työryhmä • ehkäisevän päihdetyön koordinaatiosta vastaava taho, kuten yhdyshenkilö. (yhdyshenkilö osallistuu myös alueellisiin tapaamisiin/ryhmiin) • ehkäisevää päihdetyötä ohjaava suunnitelma, jota seurataan • ehkäisevä päihdetyö on näkyvää viestinnän osalta. 	<p>Pohde on nimennyt jäsenet kuntakohtaisiin ryhmiin</p> <p>Pohteen MIEPÄ-väki verkoston toiminta</p> <p>Mielenterveyden edistämisen, lähisuhdeväkivallan ja ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma Hyvinvointialue Pohteella</p>	<p>Ehyt Ry</p>
<p><i>Turvallinen arki</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kiusaaminen huomioidaan hyvinvointisuunnitelmassa. Kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseen on resursseja ja toimenpiteitä. • Lähisuhdeväkivalta huomioidaan osana suunnitelmia. Kunta tiedottaa henkilökunnalle koulutuksista sekä viestii nettisivuilla aiheesta. Kunta on myös nimennyt yhdyshenkilön, joka osallistuu alueellisiin tilaisuuksiin. • Ikäihmiset: kaatumisen ehkäisy toimenpiteet sekä kylätalkkaripalvelu, asiointiliikenne. 	<p>Pohteen yhteystiedot edellisellä sivulla.</p> <p>Pohde: tuottaa koulutuksia ja osaamista tukevia materiaaleja. Koordinoi lähisuhdeväkivallan ehkäisytyötä. Tarjoaa erityistä tukea vanhemmuuteen, turvalliseen arkeen ja kiintymyssuhteisiin sekä ihmisuhteisiin liittyen. Tukee asiakkaiden ja läheisten voimavaroja arjessa selviytymisessä.</p>	<p>Pohde</p>
<p><i>Perheiden lasten ja nuorten hyvinvointi</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ilmainen varhaiskasvatus • Vanhempain ilta vuosittain vaihtuvalla teemalla • Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen eri sivistystoimen osa-alueilla niiden perustehtävien kautta. • Ylimääräisen kouluvalmentaja resurssin avulla vahvistetaan lasten ja nuorten hyvinvointia • Eri toimijoiden yhteistyönä järjestetty toiminta ehkäisevän päihdetyön viikolla 45 hyvinvointikoordinaattorin koordinoimana. 	<p>Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen eri toimijoiden perustehtävien kautta</p> <p>Päihteiden käytön puheeksiotto ja mini-interventio käyttöön Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella</p> <p>Eri toimijoiden yhteistyönä järjestetty toiminta ehkäisevän päihdetyön viikolla 45</p>	<p>Etsivä nuorisotyö (Kajaanin kaupunki)</p> <p>Seurakunnat</p> <p>Sekaisin chat Mm: Seurakunnat, MLL Mieli Ry</p>
<p><i>Mielenterveyttä ja päihhteettömyyttä edistävä vapaa-aika</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Harrastamisen Suomen malli kerhotoiminta 1-9lk • Perheliikunnan tukeminen • Alle kouluikäisten liikuntaryhmä • Ilmaiset liikuntasalivuorot kaikille kuntalaisille • Kaikille avoimet päihhteettömät tilaisuudet sekä tapahtumat • Yhdistysten toiminnan tukeminen 	<p>Kaikukortti toiminnan koordinointi alueella.</p> <p>Reittis kokoaa yhteen Pohjois-Pohjanmaan kuntien, järjestöjen, seurakuntien, hyvinvointialueen ja valtakunnallisten toimijoiden tarjoamat palvelut ja tapahtumat. Reittiksestä löydät myös itsehoito-ohjeita ja asiantuntijoiden laatimia tietosivuja.</p>	<p>Siikalatvan urheilijat, Pyps, PyNs, Seurakunta, Eläkeliiitto, VPK, Jokihelmen opisto,</p>
<p><i>Osallisuus sekä yhdessä tekeminen näkyvät käytännössä</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ikääntyneiden digitaitojen ja sitä kautta osallisuuden vahvistaminen • Yhteistyö nuoriso ja vammais- ja vanhusneuvoston kanssa • Kuntalaisten ääntä kysytään erilaisten kyselyjen kautta • Kuntatiedote jaetaan koteihin kuukausittain • Vammaispoliittinen ohjelma laaditaan kuntaan. 	<p>Digitaitojen vahvistaminen</p> <p>Päihteiden käytön puheeksiotto ja mini-interventio käyttöön Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella.</p>	<p>Kirjasto, Seurakunnat, Eläkeliiitto</p> <p>SeniorSurf</p>

LIITE 1. Kouluterveyskyselyn mittarit

	Vuonna 2025 Pyhäntä/ Koko maa
<i>Harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa, 4. ja 5. lk. oppilaista</i>	88/85
<i>Harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa, 8. ja 9. lk. oppilaista</i>	88/80
<i>Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, 4. ja 5 lk. oppilaista</i>	15/9
<i>Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, 4. ja 5. lk. oppilaista</i>	25/12
<i>Luokan tai ryhmän ilmapiiri on hyvä (summaindikaattori) 8. ja 9. lk. oppilaista</i>	38/50
<i>Pitää koulunkäynnistä 8. ja 9. luokan oppilaista</i>	41/51
<i>Pitää koulunkäynnistä 4. ja 5. luokan oppilaista</i>	58/70
<i>Koulukiusattuna tai osallistunut koulukiusaamiseen lukukauden aikana (summaindikaattori) 4. ja 5. luokan oppilaista</i>	70/42
<i>Ei käytä alkoholia % 8. ja 9. luokan oppilaista</i>	87/71
<i>Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista</i>	45/44
<i>Vähintään tunnin päivässä liikkuvat% 8. ja 9. luokan oppilaista</i>	19/29